

Френсіс Скотт Фіцджеральд

ВЕЛИКИЙ ГЕТСБИ

ВИДАННЯ З ПАРАЛЕЛЬНИМ ТЕКСТОМ

Francis Scott Key Fitzgerald

THE GREAT GATSBY

Харків
«ФОЛІО»
2017

CHAPTER 1

In my younger and more vulnerable years my father gave me some advice that I've been turning over in my mind ever since. 'Whenever you feel like criticizing any one,' he told me, 'just remember that all the people in this world haven't had the advantages that you've had.' He didn't say any more but we've always been unusually communicative in a reserved way, and I understood that he meant a great deal more than that. In consequence, I'm inclined to reserve all judgments, a habit that has opened up many curious natures to me and also made me the victim of not a few veteran bores. The abnormal mind is quick to detect and attach itself to this quality when it appears in a normal person, and so it came about that in college I was unjustly accused of being a politician, because I was privy to the secret griefs of wild, unknown men. Most of the confidences were unsought — frequently I have feigned sleep, preoccupation, or a hostile levity when I realized by some unmistakable sign that an intimate revelation was quivering on the horizon; for the intimate revelations of young men, or at least the terms in which they express them, are usually plagiaristic and marred by obvious suppressions. Reserving judgments is a matter of infinite hope. I am still a little afraid of missing something if I forget that, as my father snobbishly suggested, and I snobbishly repeat, a sense of the fundamental decencies is parcelled out unequally at birth.

And, after boasting this way of my tolerance, I come to the admission that it has a limit. Conduct may be founded on the hard rock or the wet marshes, but after a certain point I don't care what it's founded on. When I came back from the East last

РОЗДІЛ 1

Ще будучи зеленим і вразливим юнаком, я дістав від батька пораду, яку запам'ятав на все життя. — Щоразу, коли тобі раптом захочеться когось осудити, — сказав він, — згадуй, що не кожному на цім світі випали переваги, які маєш ти. Він нічого не додав до цього, але ми з ним завжди розуміли один одного з півслова, і мені ясно було, що він має на думці набагато більше. Отож я привчив себе не квапитися з висновками і завдяки цій звичці не раз здобував прихильність людей пересічних, а ще частіше ставав жертвою невинуватих зануд. Хвороблива натура швидко вловлює і зразу ж намагається використати вияв терпимості з боку людини цілком нормальної; ще в коледжі мені несправедливо закидали потяг до дешевої популярності через те, що найбільш вовкуваті й замкнуті хлопці звіряли мені свої потаємні жалі. Я зовсім не домагався такої відвертості — навпаки, помітивши в голосі співрозмовника перші нотки довірчих одкровенень, я, бувало, вдавав, що хочу спати, чи поспішаю кудись, чи переходив на такий собі задержувато-легковажний тон; адже, виливаючи душу, молоді люди, як правило, не добирають своїх власних слів, а говорять з чужого голосу і до того ж, на жаль, з явними недомовками.

Стриманість у судженнях вселяє невичерпну надію. Я й досі побоююся проґавити щось, якщо забуду батькове снобістське зауваження — яке я по-снобістському повторюю — про те, що природа наділяє людей різним розумінням дозволеного і недозволеного.

А тепер, похвалившись своєю терпимістю, я мушу зізнатися, що вона не безмежна. Поведінка людини може ґрунтуватися на засадах твердих, як камінь, чи хлипких, як твань, але часом настає й така мить, коли мене вже не обходить, на чому вона

autumn I felt that I wanted the world to be in uniform and at a sort of moral attention forever; I wanted no more riotous excursions with privileged glimpses into the human heart. Only Gatsby, the man who gives his name to this book, was exempt from my reaction — Gatsby, who represented everything for which I have an unaffected scorn. If personality is an unbroken series of successful gestures, then there was something gorgeous about him, some heightened sensitivity to the promises of life, as if he were related to one of those intricate machines that register earthquakes ten thousand miles away. This responsiveness had nothing to do with that flabby impressionability which is dignified under the name of the ‘creative temperament’ — it was an extraordinary gift for hope, a romantic readiness such as I have never found in any other person and which it is not likely I shall ever find again. No — Gatsby turned out all right at the end; it is what preyed on Gatsby, what foul dust floated in the wake of his dreams that temporarily closed out my interest in the abortive sorrows and short-winded elations of men.

My family have been prominent, well-to-do people in this Middle-Western city for three generations. The Carraways are something of a clan, and we have a tradition that we’re descended from the Dukes of Buccleuch, but the actual founder of my line was my grandfather’s brother, who came here in fifty-one, sent a substitute to the Civil War, and started the wholesale hardware business that my father carries on today. — I never saw this great-uncle, but I’m supposed to look like him with special reference to the rather hard-boiled painting that hangs in father’s office. I graduated from New Haven in 1915, just a quarter of a century after my father, and a little later I participated in that delayed Teutonic migration known as the Great War. I enjoyed the counter-raid so thoroughly that I came back restless. Instead of being the warm center of the world, the Middle-West now seemed like the ragged edge of the universe — so I decided to go East and learn the bond business. Everybody I knew was in the bond business, so I supposed it could support one more single man. All my aunts and uncles talked it over as if they were choosing a prep school for me and finally said, ‘Why — yees’, with very grave, hesitant faces.

грунтується. Минулої осені, коли я повернувся з Нью-Йорка, мені хотілося, щоб людство стало на варту своїх моральних цінностей, як затягнутий у мундир солдат. З мене досить уже було розгульних екскурсій з відвіданням потаємних закутків людської душі. Тільки для Гетсбі, людини, ім'ям якої названа ця книжка, я робив виняток, — для Гетсбі, котрий уособлював усе те, що я глибоко зневажаю. Якщо міряти особистість напругою її поривань, то він був особистістю надзвичайною, наділеною якоюсь загостреною чутливістю до всього, що може пообіцяти йому життя; він був немовби частиною одного з тих складних приладів, що реєструють підземні поштовхи на відстані десятків тисяч миль. Чутливість ця не мала нічого спільного з млявою вразливістю, яку гучно іменують «артистичною вдачею», — це була рідкісна здатність надіятися, романтичний запал, якого я ні в кому більше не зустрів і, певне, вже ніколи не зустріну. Ні, Гетсбі наостанку виправдав себе; не він, а те, що тяжіло над ним, та отруйна курява, яку здіймали крила його мрії, — ось що на час позбавило мене інтересу до людських перебіжних печалей та скороминущих радощів. Я належу до заможної родини, яка от уже в третьому поколінні відіграє значну роль у житті нашого середньозахідного міста. Каррауей — це, власне, цілий клан, що, за родинними переказами, походить від герцогів Баклу, але наша парость бере початок фактично від дідового брата, який приїхав сюди 1851 року, відкупився від участі в Громадянській війні й налагодив оптову торгівлю залізним товаром, яку тепер провадить мій батько. Я ніколи не бачив свого двоюрідного діда, але кажуть, ніби я схожий на нього — засвідчувати це має його досить грубий портрет, що висить у батьковому кабінеті. 1915 року, рівно через двадцять п'ять років після мого батька, я завершив вищу освіту в Нью-Хейвені, а трохи згодом узяв участь у тій запізній міграції тевтонських племен, яке заведено називати Великою світовою війною. Похідне життя так захопило мене, що, повернувшись додому, я вже не міг всидіти на місці. Рідний штат здавався мені тепер не славним осереддям всесвіту, а скоріш, його пощербленим краєм; тим-то я вирішив податися на Схід і вивчитися на біржовика. Всі мої знайомі жили з біржі — тож невже вона не прогодує ще одного самотнього чоловіка? Мої численні тітки й дядьки обговорювали це питання так заклопотано, наче йшлося про вибір для мене початкової школи, і нарешті дуже поважно й не дуже впевнено виголосили: «Власне, чом би й ні...»

Father agreed to finance me for a year, and after various delays I came East, permanently, I thought, in the spring of twenty-two. The practical thing was to find rooms in the city, but it was a warm season, and I had just left a country of wide lawns and friendly trees, so when a young man at the office suggested that we take a house together in a commuting town, it sounded like a great idea. He found the house, a weather-beaten cardboard bungalow at eighty a month, but at the last minute the firm ordered him to Washington, and I went out to the country alone. I had a dog at least I had him for a few days until he ran away — and an old Dodge and a Finnish woman, who made my bed and cooked breakfast and muttered Finnish wisdom to herself over the electric stove. It was lonely for a day or so until one morning some man, more recently arrived than I, stopped me on the road.

‘How do you get to West Egg village?’ he asked helplessly.

I told him. And as I walked on I was lonely no longer. I was a guide, a pathfinder, an original settler. He had casually conferred on me the freedom of the neighborhood. And so with the sunshine and the great bursts of leaves growing on the trees — just as things grow in fast movies — I had that familiar conviction that life was beginning over again with the summer. There was so much to read for one thing, and so much fine health to be pulled down out of the young breathing air. I bought a dozen volumes on banking and credit and investment securities, and they stood on my shelf in red and gold like new money from the mint, promising to unfold the shining secrets that only Midas and Morgan and Maecenas knew. And I had the high intention of reading many other books besides. I was rather literary in college — one year I wrote a series of very solemn and obvious editorials for the ‘Yale News’ — and now I was going to bring back all such things into my life and become again that most limited of all specialists, the ‘well-rounded man.’ This isn’t just an epigram — life is much more successfully looked at from a single window, after all.

It was a matter of chance that I should have rented a house in one of the strangest communities in North America. It was on that slender riotous island which extends itself due east

Батько погодився протягом року оплачувати мої рахунки, і ось після всіляких непередбачених затримок я навесні 1922 року приїхав до Нью-Йорка, як мені здавалося тоді, — завжди. Мені, звісно, слід було б найняти помешкання в самому місті, але наближалось літо, а я прибув з краю просторих травників і тінистих дерев, і тому, коли один молодий колега по конторі запропонував найняти вдвох помешкання де-небудь у передмісті, я радо пристав на це. Він підшукав обшарпаний дачний будиночок за вісімдесят доларів на місяць, але в останню хвилину фірма відрядила його до Вашингтона й мені довелося оселитися там самому. Я завів собаку — щоправда, всього на кілька днів, бо потім він утік, — купив старенький «додж» і найняв служницю, фінку, яка стелила мені ліжко й готувала на електричній плитці сніданок, бормочучи собі під ніс якісь фінські мудрощі.

Перші кілька днів я почував себе самотньо, аж поки одного ранку мене зупинив на дорозі якийсь чоловік. — Ви не скажете, як дістатися до Вест-Егга? — безпорадно спитав він. Я пояснив. І коли я рушив далі, почуття самотності як рукою зняло. Я був тутешній, я був старожил, я показував дорогу іншим! Випадковий перехожий надав мені звання почесного громадянина цієї місцевості. Сонце припікало щодень сильніше, бруньки розпукувалися, вистрілюючи листя, мов у кіно при вповільненій зйомці, і, як завжди о цій порі, я сповнювався вірою в те, що з настанням літа почнеться нове життя. Передусім я візьмуся за книжки, я читатиму їх одну за одною, а ще — набиратимуся сили й здоров'я, п'ючи на повні груди свіже, живлюще повітря. Я купив кільканадцять посібників з банківської і кредитної справи, з економіки капіталовкладень, і вони вишикувалися на полиці, сяючи червоними палітурками з золотим тисненням, мов щойно викарбувані монети, обіцяючи розкрити блискучі таємниці, відомі лише Мідасу, Моргану й Меценату.

Я мав також благородний намір прочитати багато інших книжок. В університеті я захоплювався літературними вправами — протягом року навіть писав пишномовні, претензійні передові для «Йельського вісника» — і тепер хотів удосконалитися на цій ниві, щоб знову стати найвужчим з усіх вузьких фахівців — так званою всебічно розвиненою людиною. Між іншим, я кажу це не для красного слова —